

ZBIÓR DOKUMENTÓW NA TEMAT ŻYCIA KONSEKROWANEGO

Enchiridion della Vita Consacrata. Dalle Decretali al rinnovamento post-conciliare (385-2000), Bologna: Centro Editoriale Dehoniano 2001; Milano: Ancora Editrice 2001, ss. 3465 i [132]

To obszerne objętościowo dzieło, metodologicznie i treściowo dobrze przemyślane, wydano w dwujęzycznej wersji łacińsko-włoskiej, w serii Strumenti przez wydawnictwo Księży Najświętszego Serca Jezusowego w Bolonii – Edizioni Dehoniane Bologna – EDB (wspólnie z wydawnictwem Ancora z Mediolanu, należącym do Synów Maryi Niepokalanej, zwanych popularnie od ich założyciela pawonianami), w której ukazało się wiele tematycznych zbiorów tekstów źródłowych, godnych polecenia*, stanowi zbiór różnego rodzaju dokumentów papieży i Stolicy Apostolskiej (dekretów, dekretów, listów apostolskich, okólników, przemówień, konstytucji apostolskich, instrukcji, *motu proprio*, deklaracji, decyzji, reskryptów, norm, notyfikacji, adhortacji posynodalnych, orędzi) dotyczących życia konsekrowanego (realizowanego w zakonach, zgromadzeniach zakonnych, instytutach świeckich). Jest więc podstawowym narzędziem pracy (*instrumentum laboris*) dla uczonych, zajmujących się życiem konsekrowanym w aspekcie historycznym, prawnym, ascetyczno-duchowym i teologicznym, narzędziem sprawnym dzięki zamieszczonym na końcu (s. [1-132]) wykazom, obejmującym: indeks incipitów łacińskich (s. [3-12], 427 incipitów), indeks biblijny, pokazujący miejsca cytatów z Pisma św. w dokumentach (s. [13-22], indeks cytowanych źródeł (s. [23-42]), indeks rzeczowy (s. [43-90] i indeks ogólny, sporządzony według trzech sekcji z chronologicznym wykazem papieży i wydanych przez nich dokumentów: Sekcja I – od dekretów do *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1918 r., papieże od Syrycjusza (384-399) do Benedykta XV (1914-1922); Sekcja II – od *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1918 r. do Soboru Watykańskiego II, papieże od Benedykta XV (1914-1922) do Jana XXIII (1958-1963); Sekcja

---

* Na przykład *Enchiridion delle Encicliche (1740-1998)*, vol. I-VIII, Bologna 1994-1999 – tekst dwujęzyczny łacińsko-włoski; *Confessioni di fede delle Chiese cristiane*, Bologna 1996, ss. 1152; *Enchiridion Biblicum. Documenti della Chiesa sulla Sacra Scrittura*, Bologna 1996, ss. 1296 – tekst dwujęzyczny łacińsko-włoski; *Enchiridion della Chiesa missionaria*, vol. I-II, Bologna 1997, ss. 2556; *Bollario dell'Anno Santo. Documenti di indizione dal Giubileo del 1300*, Bologna 1998, ss. 1792 – tekst dwujęzyczny łacińsko-włoski; *Enchiridion della famiglia. Documenti magisteriali e pastorali su famiglia e vita 1965-1999*, Bologna 2000, ss. 1280; *Enchiridion della Chiesa per le migrazioni. Documenti magisteriali ed ecumenici sulla pastorale della mobilità umana 1887-2000*, Bologna 2001, ss. 1856; *Conciliorum Oecumenicorum Decreta*, Bologna 2003², ss. 2400 – tekst dwujęzyczny łacińsko-włoski; *Enchiridion dei concordati. Due secoli di storia dei rapporti Chiesa – Stato*, Bologna 2003).

III poświęcona jest życiu konsekrowanemu w odnowie Soboru Watykańskiego II – od papieża Pawła VI (1963-1978) do Jana Pawła II (1978-2003). Indeksy te ułatwiają dotarcie do poszukiwanych informacji na różne sposoby.

Należy także dodać, że w *Enchiridionie życia konsekrowanego* dla wygody badaczy zamieszczono całą cz. III *Kodeksu Prawa Kanonicznego* z 1983 r. o Instytutach życia konsekrowanego i stowarzyszeniach życia apostołskiego (kanony 573-746) oraz kanony ich dotyczące z innych jego części (ss. 2548-2605).

Aby szybciej dotrzeć do poszukiwanej informacji, tekst wszystkich dokumentów *Enchiridionu* podzielony został na małe fragmenty, ponumerowane na marginesie strony tłustymi kolejnymi cyframi (od 1 do 7519) zaznaczonymi większymi czcionkami, pod którymi występują cyfry zaznaczone mniejszymi czcionkami, będące odniesieniem do fragmentów *Enchiridionu*, na które powołuje się dany dokument.

Dzieło to, pomimo asekuracji wydawnictwa stwierdzającej, iż jest ono tylko wyborem dokumentów, z merytorycznego punktu widzenia zawiera, moim zdaniem, pewne niedociągnięcia – a mianowicie b r a k d o k u m e n t ó w ważnych dla historii życia konsekrowanego takich, jak:

1. *Quamvis iusto* konstytucji apostołskiej Benedykta XIV z 1749 r., dopuszczającej oficjalnie istnienie czynnych żeńskich instytutów o zwykłych ślubach bez ścisłej klauzury, stanowiącej ważny etap w procesie kanonicznego uznania zgromadzeń ze ślubami zwykłymi za stan życia zakonnego (konstytucja apostołska pap. Leona XIII *Conditae a Christo* z 1900 r.), jak i wcześniejszej konstytucji pap. Piusa V *Circa pastoralis* z 1566 r., nakazującej członkiniom tych instytutów złożenie uroczystych ślubów zakonnych i wprowadzenie ścisłej klauzury;

2. *Normae secundum quas Sacra Congregatio Episcoporum et Rregularium procedere solet in approbandis novis institutis votorum simplicium* stanowiących uzupełnienie konstytucji apostołskiej *Conditae a Christo* z 1900 i kodeks postępowania dla pracowników Kurii Rzymskiej w zatwierdzaniu zgromadzeń zakonnych ze ślubami zwykłymi oraz wskazania dla ich założycieli co do struktury zgromadzeń i treści konstytucji zakonnych;

3. *Inter coetera*, konstytucji apostołskiej pap. Innocentego X z 1649, nakazującej zbadanie stanu wszystkich klasztorów Italii i wysp przyległych (Sycylia, Korsyka, Sardynia) i w konsekwencji konstytucji tegoż papieża *Instaurandae regularis disciplinae* z 1652 dokonującej kasaty 1513 klasztorów, głównie w Królestwie Neapolu i w południowej Italii;

4. *Instructio et statuta de sororibus externo monialium monasteriorum servitio addictis* (Acta Apostolicae Sedis 53(1961), s. 371-380), stanowiących nową redakcję *Sorores extaernae normae* z 1931 r. zamieszczonych w *Enchiridionie*;

5. *Divinus Perfectionis Magister* (Acta Apostolicae Sedis 75(1983), s. 349-355), konstytucji apostołskiej papieża Jana Pawła II, dotyczącej urzędu i funkcji postulatora generalnego, czyli zakonnika zajmującego się sprawami beatyfikacyjnymi i kanonicznymi członków instytutów zakonnych;

6. *Menti Nostrae* (Acta Apostolicae Sedis 32(1950), s. 657-702), encykliki papieża Piusa XII z 1950, wskazującej na potrzebę kierownictwa duchowego dla wszystkich wiernych, a *fortiori* dla duchownych i zakonników;

7. dokumentów dotyczących kardynała protektora: papieża Grzegorza XI bulli *Cunctos Christifideles* z 1373 r., Innocentego XII bulli *Christi fidelium* z 1694 r., odbierającej kardynałowi protektorowi prawo ingerowania w sprawy poszczególnych członków zakonów i pozbawiającej go jurysdykcji w zakonie, listu Sekretariatu Stanu do Dziekana Kolegium Kardynalskiego *De Cardinalibus Protectoribus non amplius nominandis. Litterae ad Eminentissimum Cardinalem Decanum Sacri Collegii* z 1664. Prot. 20785 (*Commentarium pro religiosis et missionariis* 43(1964), s. 152), w którym papież Paweł VI zawiesił urząd kardynała protektora;

8. *Perpensis*, dekretu z 1902 r. (*Codicis Iuris canonici Fontes*, Typis Polyglottis Vaticanis 1951, IV nr 2039), wprowadzającego obowiązkowo czasowe śluby w klasztorach mniszek, równie ważnego jak umieszczony w *Enchiridionie* dekret *Neminem latet* z 1857, wprowadzający śluby czasowe, przed uroczystymi ślubami w zakonach męskich.

Wymienione braki nie pomniejszają wartości tego dzieła, które należy zdecydowanie polecić wszystkim badaczom życia konsekrowanego.

Miroslaw Daniluk SCJ
Międzywydziałowy Zakład Leksykograficzny KUL